منظمة
الصحة العالمية

ČČ/đċł
ČċċĒ Ƨþ₣DŽ /þ£₱Ɔ ČČ
A60/21

DžNjłƨ||£ hŶDŽ||₣y||£ hƟŤ||£ hŶyDŽШ
I ƽDDŽ||£ ü₣DŽYŬ£ üNjqШ DžDŽ Čď-ČČ qúźĠ||£

hŶƟŤ||£ !ưžž||£

ǫþ£NjƯ||₣Ġ hŤ₣Ɗ||£ hŶ₣Yþ||£ !ưžž

hưž₣DŽŬ£ DžDŽ þŶþƽł

Ƨùljż!ƒ LJùƵ Ŏźź!Ġż!ƒ ƨŏƨIk!ƒ KĠŏŤĂk ŘŏƽLjk LJąŤhu ĎĐ-đĒY f Ш ƨƒƨI!ƒ Ŏƽ łơŤ!ƒ łŏżźžη KƨĠŤD -č Ŏƽ Žŏŀŏŗƨ ŽŀηĠNj ýλźžŏ Ƨ₦ż!ƒ LJD Ĭ!ǫ Ülơ Ť!ƒĂ ƽƨŬ!ƒ ĬźƵ łźŭŀ!ƒ LJąŤhu čČ-đēY f Ш ƨƒƨI!ƒĂ Ü*łơŤ!ƒĂ* łżùŀƒĂ ý‡ĠŤùźž Ŏùƽ Ŷhŀkk ƽŬ!ƒ ĬźƵ ƨĂƨźž!ƒ łþƒĂơ KĠhĠŤǫ LJDĂ Üźž!Ġż!ƒ CĠơ₦D yŏźžη Ŏƽ łơŤ!ƒ ýĠηźž KĠźžþP!ƒ żŏżżźhu CĠưƵŬƒ ýĂþ!ƒ čČ-đēY f Ш ƨƒƨI!ƒ ĬŤĂDĂ .łŏźžĂźżż!ƒ łơŤ!ƒ ýĠηźž Ŏƽ IƨŏŬPĂ ƽĠŬ₦!ƒ ÜŎùLjIk!ƒ DźƵþ!ƒ ƨŏƽĂkhu DźĠż!ƒ ƨŏþźž!ƒ DźĂIŏ LJD LJƨĂ‡ŘźƵ!ƒ LJƨƨI!ƒ ŶźƵ þpĂ ÜýŏNjąk!ƒ KĠźžþPĂ ƏƨƨĂŬ!Ġhu łŤĠP!ƒ ÜŶŀùơƽ ljĠŏĠơùư ĂD Ƨ₦ż!ƒ LJźž LJŏηĠ₦!ƒ Ĭ!ǫ łźžþIźž!ƒ łŏĠƵƨ!ƒ KĠźžþPĂ ƏĂưƨ!Ġhu łŤĠP!ƒ KĠźžþP!ƒ żŏżżk! Ŭ ĠŏĠơưù! ƏĂùưƨ!Ġhu LJŏhĠŤùźž!ƒ łùŏĠƵƨĂ KĠŏƽTkŀźž!ƒ ýĂPþ! łIhĠŀ!ƒ łŏĠƵƨ!ƒ ƨŏƽĂk DźUŀ żŏżżk! ƵưŏD ĠźžLjǫĂ LJD CĠưƵŬƒ ýĂþ!ƒ LJźž LJŏkLjλƒ ŶźƵ! łŏhźk ƨŏƨIk!ƒ ƒŘNj þƵĈ þpĂ .ƽƨŬ!ƒ ĬźƵ ƨĂƨźž!ƒ łþƒĂơ KĠźžþĠŤk KĠhĠŤǫ .ƏƨƨĂŬ!Ġhu łŤĠP!ƒ łŏĠƵƨ!Ġhu f ĠP þLjhu Ŏƽ Σźŋźžŀ!ƒ ƨULjŏ

łŀźžP LJźž ƨλ‡D Ŏƽ Ŷhŀkk łŏơ ÜźžĠż!ƒ Ŏƽ ƨηż!ƒĂ IĠƽĂ!ƒ ŶĠhŀD LJźž Ŷhŀ‡ þŏƒƨkk KĠhĠŤÚƒ K!ƒƨĠźžĂ -Ď KĠźžþĠŤùkĂ Ƨ₦ż!ƒ ŎNj KĠhĠŤú! łŏŀŏ₣ƨ!ƒ ŶĠhŀŪƒĂ .źĠƵ ý‡ ƨηƵ łIĠơ LJĂŏźźž ČČČ LJźž ƨλ‡DĂ IĠƽĂ LJŏŏŭźž KĠùŏƽĂ!ƒ LJùźž (ĒěČ) ĬźžUż!ƒ łŏhż!Ġż!ƒ ýIkĂ .ƽƨż!ƒĂ ƽĂƨơ!ƒĂ ŬĂIŀ!ƒ KŬĠơĂ ƽƨŬ!ƒ ĬźƵ ƨĂƨźž!ƒ łþƒĂơ KĠhĠùŤÚƒ KŬþżźž YĠƽkƨƒ Ŷhŀhu łþơk Ŭ ŎNjĂ ÜýPþ!ƒ łŬŀĂkźž!ƒĂ łưƽPLjźž!ƒ LJƒþźhu!ƒ Ŏƽ ljƦNj ƨηż!ƒ KŬĠơĂ .KĠhĠŤÚƒ þżhu ƨηż!ƒ ĂD IĠƽĂ!ƒ KŬĠźžkơƒ IþĠŏƨ Ŷhŀhu ƵưŏD łþơk ĠnjLj‡!Ă Ŷŀơƽ

Ʒþùŏƒƨkźž ƵùƽƒƨkƵƒ ||ĠLjNj LJ‡!Ă ÜKĠhĠŤÚƒ ĆŶƵ LJźž þơ!Ġhu łźŏƽ‡!ƒ ýhŀ!ƒ źNjD þơD łŏ!ĂŬƒ łŏĠpĂ!ƒ ýUkĂ -ď ƨùŏżżk ƽŏƨŬ LJƵ þźžŬƒ ýŏĂŬ!ƒ ƨηż!ƒ KŬĠơ LJźž ƨŏλ‡!ƒĂ KĠŏƽĂ!ƒ LJźž ƨŏλ‡!ƒ YĂpĂ LJźž łŏĠpĂ!ƒ łŏLjĠ‡źžhu ||!Ŗ‡ IþŏþTù!ƒ KĠhĠùŤÚƒ ýƒĠŤùơ LJD łĂơhu!ƒ KƨnjUDĂ .ƏƨƨĂŬ!Ġhu łŤĠP!ƒ łŏĠƵƨ!ƒĂ ƏĂưƨ!Ġhu łŤĠP!ƒ łŏĠƵƨ!ƒ ýƒĠŤùơ!ƒ łLjƨĠIźž! KŏƨηD łŀƨ!ƒ KƨnjUD ýĠλźž!ƒ ýŏhŀ ĬźƵ .LJƒþźhu!ƒ ýPþ ăĂkŀźž Ŷŀơhu ŬƒĠNj ƵŏŬkPƒ Ƨ źkPk LJŏhĠŤùźž!ƒ LJŏhu KĠŏƽĂ!ƒ ýþźžź LJD łźźkPźž łŏþĠŤkƒ KĠŏĂkŀźž LJźž LJƒþźhu łλŭλ Ŏƽ IþŏþT KĠhĠŤhu LJŏhĠŤźž!ƒ LJŏhu .ĠùLjĠƹ Ŏùƽ ĖĒđ Ĭ!ǫĂ ||ŏŀ‡źž!ƒ Ŏƽ Ėđđ Ĭ!ǫ łŏ‡ŏƨźžŬƒ IþơkźžƒĂ KĠŏŬĂ!ƒ Ŏƽ Ėđđ LJźž þƒƨ IƨŏŬP KĠhĠŤhu łưùƽPLjźž!ƒ KĠùƒŏhu!ƒ Ŏƽ ŽhŏƨIk LJŏkƨźž IĠƽĂ!ƒ ýĠźkơƒ Dźnjŏþ! þŏƨŏ łźźλĠźkźž!ƒ KĠhĠŤÚƒ ĭĂŘ LJD ŃƒĠkLj!ƒ IjŘNj LJŏhkĂ .ýPþ!ƒ łƨƽkƨźž!ƒ KĠƒŏhu!ƒ Ŏƽ DźnjƒƨƨULjhu łLjƨĠIźž ýPþ!ƒ

þĂùŏI!ƒ ý‡Tùk ŰĂ ÜýÞþù!ƒ łưƽPŵdž!ƒ KǴFöhu!ƒ Ŏƽ łλþǴơ!ƒ KǴhuǴŢÚƒ LJdž ƨŏλ‡!ƒ ƒþŏη Ɲ!Ǵƶŏ LJĐ LJ‡džŏĂ -Đ
.łùƽŰkPdž!ƒ ýÞþù!ƒ KǴŏĂkłùdž KƒR LJƒþŭhu!ƒ LJŏhu ΘĂưƨ!ƒ ýFǴŢơ Ŏƽ KǴkĂǴƽk!ƒ YǴhułĐ Ưƶhu ăĂł łŏþǴŢkpŰƒ
ÜLJƒþùŭhu!ƒ yŏdžη Ŏƽ ƏƨƒĂƱ!Ǵhu łŢǴP!ƒ łŏǴƶƨ!ƒĂ ΘĂưƨ!Ǵhu łŢǴP!ƒ łŏǴƶƨ!ƒ ƨŏƨƶk ýηĐ LJdž ƨŏλ‡!ƒ ýƶƽ LJ‡džŏĂ
łùŢǴP!ƒ łùŏǴƶƨ!ƒ ŎƱƷkĂ .ƱŏƱPk!ƒĂ DžŏUŵk!ƒ LJŏłơk ýŭP LJdž łơǴkdž!ƒ þƨƒĂdž!ƒ LJdž ŰŭĂdž!ƒ IþǴƽkłŰƒ ƽŏIơkĂ
DžŏùŏIk!ƒĂ ÝýùIŵ!ƒĂ ŰƽTùkłdž!ƒ ýĂùÞþ ýhup łŏǴƶƨ!ƒ :ŎŭŏǴdž II!R Ŏƽ Ǵdžhu ÜłƱTŵŰƒ LJdž łƶłƒĂ łƽFǴƱ ƏƨƒĂƱ!Ǵhu
Ŏùηŭƶ!ƒ ƨŏhuþùk!ƒĂ ƨŏþùÞk!ƒĂ łơƨηƨ!ƒ II!R Ŏƽ Ǵdžhu ÜŰƽTk!ƒ Ŏƽ łŏǴƶƨ!ƒĂ Ü ţ ǴƶŵŰƒĂ ƒ ŏÞTk!ƒĂ ÝŎ!ĂŰƒ
łùŢǴP!ƒ łùŏǴƶƨ!ƒ ƱŏùƱPkĂ DžŏùUŵk LJŏłùơk ƨλdhu łŢǴP!ƒ KǴłƨþ!ƒ ÜłþĂǴłkdž IƨĂŢhu ÜKƨnjUĐĂ .ƽơŭ!ƒ
ÝĖđČĂ ĖĔ LJŏùhu ΘĂƨƨùkk IǴùŏơ!ƒ þŏp ŰŭƶǴ CǴIhu!ƒ łŏơ LJdž YłǴ‡dž!ƒ LJĐ ýÞþ!ƒ łƶƽkƨdž!ƒ LJƒþŭhu!ƒ Ŏƽ ΘĂưƨ!Ǵhu
yùưĂĂ ÜǴnjkþĂη LJǴdžưĂ ΘĂưƨ!ƒ LJdž Ɯŭƶ!ƒ ƨ‡ƒƨdž łŏdžłk :ŎŭŏǴdž þþŢ!ƒ ƒRNj Ŏƽ IRÞkdž!ƒ KƒĂƱP!ƒ ýdžTkĂ
.ƽƽƒƨdž!ƒ LJŏhu ýIŵŭ! KŰĂ‡ĂkĂƨhu łƹǴŏŢĂ ÜŰƽTkłdž!ƒ ýĂÞþ ýhup ƨƨƽ!ƒĂ ƱŏƱPkŭ! ƨŏŏǴƶdž

ýǴùηdž Ŏùƽ Iƨùŏhu‡ IþFǴƽ ƏƨƒĂƱ!Ǵhu łŢǴP!ƒ łŏǴƶƨ!ƒĂ ΘĂưƨ!Ǵhu łŢǴP!ƒ łŏǴƶƨ!ƒ ƨŏƨƶk! LJĂ‡k þþĂ -đ
ŰĂR Űùưƨdž!ƒ ýù‡ LJŏhu KǴŏƽĂ!ƒ ýþƶdž LJdž þơ!Ǵhu ţ ǴP!ƒ ýþkƶdž!ƒ Ưƒƨkƽŭƒ ýU Ŏƽ ŰkơĂ .łŏdžĂdžƶ!ƒ łơŢ!ƒ
ƨùŏƨƶkhu ΘƒĂƨŰƒ LJdž þŏƨdž!ƒ RǴIŵ LJ‡džŏĂ .ŭŏĂŵŢ łdžłŵ ĐČČ ČČČ ΘƒĂƨĐ RǴIŵ LJ‡džŏ ƱIƽ ĖĔ ƨƒþIdžhu KǴhuǴŢÚƒ
KƒR KǴŏƽĂ!ƒ ýþƶdž GNjþŵƶ YƨkIŏ łηƨþ Ŭ!ǫ ýÞþ!ƒ łƱłĂkdž!ƒĂ łưƽPŵdž!ƒ LJƒþŭhu!ƒ Ŏƽ ƏƨƒĂƱ!Ǵhu łŢǴP!ƒ łŏǴƶƨ!ƒ
.ýÞþ!ƒ łƶƽkƨdž!ƒ KǴFöhu!ƒ Ŏƽ þĂŢƨdž!ƒ ýþƶdž!ƒ LJdž KǴhuǴŢÚǴhu łŭŢ!ƒ

ƏƨƒĂƱ!ǴùhułùŢǴP!ƒ łŏǴƶƨ!ƒĂ ΘĂưƨ!Ǵhu łŢǴP!ƒ łŏǴƶƨ!ƒ KǴdžþP LJĐ IjþǴƽdž yFǴT ƐƱǴP ƨĂŢk łdžλĂ -Ē
IþùŏNjƨ KŭÞþùk ƽùŏƨƱ LJùƶ KǴLjŏłơk ýǴÞþǫ ŰŵłŵŰk IþŏþƶĂ KǴFöhu Ŏƽ NJLjĐ yþƒĂ!ƒĂ .łƽŭ‡k!ƒ łUNjǴhu łŏǴƶƨ ŎNj
łùŏǴƶƨ!ƒĂ ΘĂưƨ!Ǵhu łŢǴP!ƒ łŏǴƶƨŭ! Iþŏþƶ!ƒ ƨŢǴƶ!ƒ KhukƨĂ łŏþĂþƨdž!ƒ KǴłƨþ LJ‡5 II!R ŰƶĂ IĂŭƶĂ .łƽŭ‡k!ƒ
łơƽǴ‡dž KǴŏĂ!ĂĐ YĂƨTdž LJĐ Ǵdž‡ .łŏdžĂdžƶ!ƒ łơŢ!ƒ ýǴηdž Ŏƽ łŏþĂþƨdž KŭÞþk!ƒ ƨλ‡Đ LJdžư ƏƨƒĂƱ!Ǵhu łŢǴP!ƒ
łơŢù!ƒ þnjƶdž! yŭǴk!ƒ Ŏ!Ăþ!ƒ ŎkƨǴƹĂ5 ƨ‡ƨdžĂ łŏdž!Ǵƶ!ƒ łơŢ!ƒ łdžUŵdžĂ Ŏ!Ăþ!ƒ IIŵhu!ƒ LJŏhu IIƨkTdž!ƒ ÜƱƒƨdžŰƒ
Yŏƨþùk ýŭùP LJùdž ŰƽTùkłdž!ƒ ýĂÞþ! łIhuǴł!ƒ łŏǴƶƨ!ƒ ƨŏƨƶk þþơ Ü łŏ‡ŏƨdžŰƒ IþơkdŭƒĂ KǴŏŰĂ!ƒ Ŏƽ ŎŵƱĂ!ƒ
IþĂƨùdž!ƒ ƨǴƶùłŰƒ KƒƨǴŏùł DžƒþPkłƒĂ ÜăƨI!ƒ Ŏƽ ƨǴƶłŰƒ ýǴdžƶĂ ÜŎŭơdž!ƒ ydžkηdž!ƒ Ŏƽ LJŏŏhuƱ!ƒ LJŏþƶǴłdž!ƒ
łùŢǴP!ƒ łùŏǴƶƨ!ƒ II ù!R Ŏƽ Ǵdžhu) łŏłǴłŰƒ łŏơƨηƨ!ƒ łŏǴƶƨ!ƒ ƨŏƽĂkĂ ÜŎŭơdž!ƒ ydžkηdž!ƒ Ŏƽ LJŏŭdžǴƶ!ƒ LJdž DžIƱdhu
ýù‡! Ŏù‡ŏƨdžĐ ƨŰĂþ ČČČ LJƶ GnjkŏþĂþƨdž ΣǴŏIdž ýIŏ KŭÞþk GNjƨǴhukƶǴhu ÜƽƱǴŭjdž!ƒ KǴŏƽTkłdž Ŏƽ (KǴhuǴŢÚǴhu
ĂĂŢp łŏþĂþƨdž KƒR KŭÞþk!ƒ IIŭk ƨhukƶkĂ Üƨηƶ!ƒ þþdž YǴłkơǴhu łơơŢdž!ƒ ƨdžƶ!ƒ KƒĂLjł LJdž Gnjŏ5ŭk Dżkŏ łLjł
(łùŏþĂþƨdž ýùŰƒ) Ŏ‡ŏƨdžĐ ƨŰĂþ ČČČ ČČČĂ (łŏþĂþƨdž ƨλ‡Ūƒ) þơƒĂ Ŏ‡ŏƨdžĐ ƨŰĂþ LJŏhu ΘĂƒƨkŏ ýĂþη Ŏƽ
.Gnjŏ5ŭk Dżkŏ ƨdžƶ!ƒ KƒĂLjł LJdž łLjł ý‡!

ƱƨùT ƏƨƒĂƱ!ǴùhułŢǴP!ƒ łŏǴƶƨ!ƒĂ ΘĂưƨ!Ǵhu łŢǴP!ƒ łŏǴƶƨ!ƒ ƨŏƨƶk LJdhu ƨpŭ II!R Ŭ!ǫ łƽǴưŰǴhuĂ -ē
łùŏǴƶƨ!ƒĂ ΘĂùưƨ!Ǵhu łùŢǴP!ƒ łùŏǴƶƨ!ƒ þŏþơk DżkĂ ÜIƨŏhu‡ þƒþƶdhu KǴhuǴŢÚƒ łĂþơ! YNjdk!ƒ LJŏłơk! ŎłǴłĐ
.łFηǴƽdž!ƒ ăƨhu‡!ƒ ƏƨƒĂƱ!ƒ Ŏƽ ŭŢĂŢÞĂ Ü łdžǴNj łŏĂ!Ăd‡ ƏƨƒĂƱ!Ǵhu łŢǴP!ƒ

LJdTùhu łùIλĂdž!ƒ KƒƨùhuP!ƒ DżUƶdž LJĐ ýÞþ!ƒ łƱłĂkdž!ƒĂ łưƽPŵdž!ƒ LJƒþŭhu!ƒ NJηƒĂk Ŏk!ƒ KǴhuĂƶŢ!ƒ LJdžĂ -Ē
łùŏhuŭk!Ă .ýÞþ!ƒ łƶƽkƨdž!ƒ LJƒþŭhu!ƒ LJdž Ŭkdŏ ƏƨƒĂƱ!Ǵhu łŢǴP!ƒ łŏǴƶƨ!ƒĂ ΘĂưƨ!Ǵhu łŢǴP!ƒ łŏǴƶƨ!ƒ DżUIŵ ƨŏƨƶk
KƒþǴùTƨǫ Dż!Ǵùƶ!ƒ CǴơŵLjĐ yŏdžη LJdž GnjFǴ‡ƨT ydž łdžUŵdž!ƒ KƨTŵj ýÞþ!ƒ łƱłĂkdž!ƒĂ łưƽPŵdž!ƒ LJƒþŭhu!ƒ KǴηǴŏkơƒ
ΘĂùưƨ!Ǵhu łùŢǴP!ƒ łùŏǴƶƨ!ƒ DżUIŵĂ ΘĂưƨ!Ǵhu łŢǴP!ƒ łŭłǴłŰƒ łŏǴƶƨ!ƒĂ łơƒƨη!Ǵhu łŢǴP!ƒ łŏǴƶƨ!ƒ LJdThu

ŧùŢǴP!ƒ ŧùŏǴŽŽů! ýùďžǴ‡kďž!ƒ Žŏhƥùk!ƒ LJƕTh ŎLjĂŽk‡!Úƒ DźŭzkůĊ! IƒƥD KŽƥŢD Ǵďž‡ [1]ÜŤ₅Tkłďž!ƒ ýĂPƥ! ŧIhǴł!ƒĂ Ŏù5 DźƥPkłK Ŏ‡! Kzu'Ă Ǵnjkƒ ĂƥDĂ ŧŏƥǴTŽŮƒ ýƒŮƥ!ƒ IjŘNjĂ [2].ŧoƒŽη!Ǵh ŧŢǴP!ƒ ŧŏłǴłŪƒ ŧŏǴŽŽ!ƒĂ ƏŽƒĂƱ!Ǵh ƘĂùu'Ăh ŽùŧŽk ŎNjĂ .Ť₅Tkłďž!ƒ ýĂPƥ! ŧIhǴł!ƒ ŧŏǴŽŽ!ƒ ŽŏŽzk Ŏ5Ă (KƒƥǴŏz!ƒĂ KǴŏ₅Tkłďž!ƒ) ŧkhǴλ!ƒ Ł5ƒŽďž!ƒ ŧù!Ǵz₅!ƒ ŧùŏǴŽŽ!ƒ Žŏ5Ăk LJǴďžu' ýηD LJďž ŧ₅ů‡k!ƒ ŧ!ĂIzďžĂ KǴLjůh Ť!ę IƥLjkłďžĂ ƥĂƥŽďž!ƒ ŧŏ!ǴŽ KǴŏηŏkƒŽkłƒ Ťůž ƥŽƒĂùďžů! Dźŏůł!ƒ DźƒƥPkłŮƒ Łŏ5Ʊ LJž ýǴλďž!ƒ ýŏhł Ťůž II!ŘĂ ÜƏŽƒĂƱ!Ǵh ŧŢǴP!ƒ ŧŏǴŽŽ!ƒĂ ƘĂu'Ž!Ǵh ŧŢǴP!ƒ DźùUƒ ŽùŏŽzkĂ ĊǴTLję LJƕTh ŧŏłŏŏIk KƒƥǴTŽę ƥƒƥŽę Ťůž ýďžz!ƒ Ť Žη0Ă .ŧďžFůďž!ƒ ýIlj!ƒ DźUƒĂ ŧŏƥǴďž!ƒĂ ŧŏŽTh!ƒ .IŽŏh‡ ƥƒƥŽďh ŧ ƥoŕk Ŏk!ƒ KǴhǴŢú! Ŏηůz!ƒ Žŏhƥk!ƒ

LJùďž ƥŏƒŽkďž ƥƥŽ ýďžzŏĂ .LJƒƥŏďž!ƒ ƒŘNj Ŏ5 ŧďžULjďž!ƒ KƒƥǴTŽę ăĂƥη Ťůž IŽ‡hďž!ƒ ŸŽǴηk!ƒ KLjNjŽh ƥpĂ -ě ƒŘùNj DźuŏĂ .ŽǴďžuďž!ƒ ƒŘNj Ŏ5 ŧďžULjďž!ƒ yďž ÜƏŽƒĂƱ!Ǵh ŧŢǴP!ƒ ŧŏǴŽŽ!ƒĂ ƘĂuŽ!Ǵh ŧŢǴP!ƒ ŧŏǴŽŽ!ƒ ŎŏFǴŢPD Ť ŽǴTùkłŮƒ Łŏ₅!ƒĂ ÜƏŽƒĂƱ!Ǵh ŧŢǴP!ƒ ŧŏǴŽŽ!ƒĂ ƘĂuŽ!Ǵh ŧŢǴP!ƒ ŧŏǴŽŽ!ƒ DźUƒh ŎLjzďž!ƒ Ť ŽǴTkłŮƒ Łŏ₅!ƒ ýùλďž LJƒƥùůh Ŏù5Ă .Dź!Ǵůz!ƒ Dźŏ!ǴůpD yďžη LJďž ĊƒŽhP Ü‡ŏŽŏŽł!ƒ ŧoƒŽη!ƒ KƒĊƒŽηÚǴh ŎLjzďž!ƒĂ ŧďžULjďžů! yǴkk!ƒ ƥùLjůŏǴkĂ Ǵù‡LjŮ Ť ŽłĂ ǴIŏŽ₅D ŸĂLjηĂ ǴŏLjǴďžĂŽĂ Łŏhďžƒ ŽĂďžĂ IIŏł‡dž!ƒĂ ŧďžůłÚƒ LJƒŽŏę ŧŏŽĂnjďžηĂ ƥLjnj!ƒĂ GLjǴε ŽùŏŽzk!Ă ƘĂùu'Ž!Ǵh ŧŢǴP!ƒ ŧŏǴŽŽ!ƒ KƒŽƥIh ŧIůzkďž!ƒ KǴηǴŏkoŮƒ ŽŏƥIk! ßłǴłD KƒƥǴTŽÚƒ KŘPIƒ DźǴLj Kŏŏ5Ă .ŧŏůoďž!ƒ DźUƒ!ƒ

ƒNJǴ ĂŢNjDŽIIε hUłďŮε

ÜƱŏùƱPk!ƒĂ ŁǴŏłù!ƒ ýùŏůok :ŧzłƒĂ KŮǴηďž ŧzhŽD LJďžu' Ǵnjhu YŭƱu'Ůƒ DźŽůŏ Ŏk!ƒ ŧƱTLjŪƒ WŽƥLjk -ČČ .ýhIkłďž!ƒ Ŏ5 ŧďžƒƥkłŮƒĂ ÜDźUƒ!ƒ ŽŏĂƱkĂ ÜKǴŽǴƱI!ƒ LJŏh ýďžǴ‡k!ƒĂ

ƏŽƒĂƱ!Ǵh ŧŢǴP!ƒ ŧŏǴŽŽ!ƒĂ ƘĂuŽ!Ǵh ŧŢǴP!ƒ ŧŏǴŽŽ!ƒ ŽŏŽzk Dƥhŏŏ LJD Ÿηŏ **.UŤŮƥŧIIεNj ƏƒŤŽIIε üŤ‡ƘŧŧŽ** -ČČ ǴùNjŘǴPkƒ LJŏùzkŏ Ŏùk!ƒ KƒĂùƱP!ƒ ýďžTùkĂ .DźFǴI!ƒ ŁǴŏłł!ƒ Ž ŢĂ ýηD LJďž KǴηǴŏkoŮƒ ŽŏƥIkĂ yu'Ă!ƒ ýŏůoŕkhu ăƥù! Ŏùk!ƒ ýĂùŢŮƒĂ Ť₅Tkłďž!ƒ ýĂPƥ! ŧIhǴł!ƒ ŧďžłŽ!ƒ Žŏε KǴďžƥP!ƒ ƥĂηĂ qŏłŽk DźŽůŏ .ŧŏ!Ǵk!ƒ KƒĂƱP!ƒ yù₅kŽŏ Ŏk!ƒ KǴFŏh!ƒ Ŏ5 ŧŏǴŽŽ!ƒ LJŏłŏŕk! ŧůďžkoďž!ƒ yƥƒĂďž!ƒ ƥŏƥŏŕk DźŽůŏĂ .Ž Ǵzł Ůƒ KǴďžƥP ýλďž Ü f ǴP!ƒ YǴƱI!ƒ ŧùŏǴŽŽů! ŧďžłŽ DźUƒ CǴTLjŮ ŧŏǴLjz!ƒ Ĉůŏę Ŏ₃hůjŏĂ Ü‡ŏłŏFŽ!ƒ ŁŽƱ!ƒĂ Kƒƥůh!ƒ ýλďž ÜKǴhǴŢŮƒ ŧĂƥơ ŽkƒĂk Ǵnjŏ5 Ŏ5 ŽUłj!ƒ Ŏ₃hůjŏ II!Ř Ť!ę ŧ5ǴuŮǴhĂ .ƥĂƥŽďž!ƒ ŧŏ!ǴŽ DźUƒ!ƒ IjŘNj LJĂ‡k ŧŏơ ÜyƥƒĂďž!ƒ IjŘNj Ŏ5 ƘĂuŽ!Ǵh ŧŢǴP!ƒ ƥŽƒĂùďž!ƒĂ ŧďžùłŽ!ƒ ŽùŏŽ DźUƒù!ƒ Ťůž ƥďžkzk ÜŤ₅Tkłďž!ƒ ýĂPƥ! ŧIhǴł!ƒ ŧŏǴŽŽ!ƒ KƒŽƥp LJŏĂ‡k! ƱƱP yu'Ă ýĂPƥù! ŧIhǴłù!ƒĂ ƏŽƒĂƱ!Ǵuh ŧŢǴP!ƒ ŧŏǴŽŽů! ŧďžłŽ!ƒ ŧŏhƱ!ƒ DźUƒ!ƒ Ǵnjŏ5 LJĂ‡k Ŏk!ƒ ŁƱǴLjďž!ƒ Ŏ5 ŧŏzďžkηďž!ƒ .ŧŏ!Ǵďž!ƒ ƥŽƒĂďž!ƒ ŽŽƒĂk ăƥďž ƥŏƥŏŕk ßu'ŏD Ŏ₃hůjŏĂ .ŧŏůďžZ Žŏε Ť₅Tkłďž!ƒ

ýĂPƥù! ŧIhǴłù!ƒ KƒŽƥI!ƒ KǴηǴŏkoƒ ŽŏƥIk ýηD LJďž ǴnjkhŽηk Ă ŧłůIďž!ƒ KǴŏLjIk!ƒĂ KƒĂƥŮƒ Dźŏďž Ţk DźŽůŏĂ -ČĎ OŏIłjk DźŽůŏĂ .ƏŽƒĂƱ!Ǵh ŧŢǴP!ƒ ŧŏǴŽŽ!ƒĂ ƘĂuŽ!Ǵh ŧŢǴP!ƒ ŧŏǴŽŽ!Ǵh ŧIůzkďž!ƒĂ Ł5ƒŽďž!ƒ Ŏ5 ŧďžFǴI!ƒĂ Ť₅Tkłďž!ƒ Iƥùŏη!ƒ KǴzŏŽTùk!ƒ WŘǴùďžLj yùŏďžηk Ă ƥŏƥŏŕk Ŏ₃hůjŏĂ ÜKǴďžƥP!ƒ IjŘnjhu ŧůŢ!ƒ KƒŘ KǴzŏŽTk!ƒ U'ƒŽzkłƒ KǴŏLjIk IjŘùNj Ǵnjŏ!ę ƥLjkłk Ŏk!ƒ ŽŽǴzďž!ƒ IƥŽǴƥ yŏłĂkĂ ĊǴTLjEhu ŧŢǴP!ƒ ŧĂoŕh!ƒ yŏηTk DźŽůŏĂ .yłĂD ŁǴŮLj Ťůž ǴNjŽTLj!

---

1 *Surgical care at the district hospital*. Geneva, World Health Organization, 2003; Mock C, Lormand JD, Goosen J, Joshipura M, Peden M. *Guidelines for essential trauma care*. Geneva, World Health Organization, 2004; and Sasser S, Varghese M, Kellermann A, Lormand JD. *Prehospital care systems*. Geneva, World Health Organization, 2005.

2 http://www.who.int/surgery/imeesc/en/index.html.

ƨùŏƨƶk! łùȣƨŋđž!ƒ Ɣŏ!ǤłŪƒ ŘŏƽĿĵk! DžŇƶ!ƒ ŤŇƶ łđžFǤp ŃđžƒƨȣĂ KǤłǤŏł ƴưĂ ƒ ĂŢŤȣ LJĂǤƶk!ƒ DižƨŇŏĂ .KǤđžpŤ!ƒ łùŏǤƶƨ!ƒ łùŏƱƶk ýŋD LJđž łŏĿƶđž!ƒ KǤłłđđž!ƒ Ŏƽ łơŢ!Ǥȣ łŢǤŤ!ƒ łŏłƒƨp!ƒ ŃNjǤĿjđž!ƒ łƶŋƒƨđž DižŇŏĂ .DžUŋ!ƒ ljȘNj LJŏƽUĂùđžŇ! ƨđžkłùđž!ƒ DžŏŇƶk!ƒ ƨŏƽĂk ŤŇƶ IƨpI!ƒ LJǤđžư DižŇŏĂ ÜƏƨƒĂƱ!ǤȣŢŢǤŤ!ƒ łŏǤƶƨ!ƒĂ ƟĂưƨ!ǤȣŢŢǤŤ!ƒ ƒȘNj DižƵp! ƨƽƒĂơ DžŏpIk Ť!ǫ ШǤkơŏ ƥpĂ .ƏƨƒĂƱ!ǤȣŢŢǤŤ!ƒ łŏǤƶƨ!ƒĂ ƟĂưƨ!ǤȣŢŢǤŤ!ƒ łŏǤƶƨ!ƒ LJĂƨƽĂŏ LJŏȘ!ƒ ýpùƶđž LJùđž pơk łŇ‡k!ƒ IpŏNjƨ KŭŤPpk pĂŋĂ ƒ ĂŢŤȣ Gnjŏƽ ƨƒƨđžkłŪƒĂ łŏƶĂk!Ǥȣ DižŏI!ƒ LJŏƶkŏ Gđž‡ .Ɣŏƨpk!ƒ ÜƏƨƒĂƱ!ǤùȣłùŢǤŤ!ƒ łŏǤƶƨ!ƒĂ ƟĂưƨ!ǤȣŢŢǤŤ!ƒ łŏǤƶƨ!ƒ KǤđžpŤ ƱŏƱŤpkĂ DižŏUƒk LJŏłơk łŏƨƱ LJƶ KǤŏƽĂ!ƒ .KƒƨpI!ƒ CǤLjȣ!Ă łŏƒIk!ƒ KƒƨȣŤP!ƒĂ KǤđžĂŇƶđž!ƒ ýpǤȣk! DižǤUkƒǤȣ CƒƨȣŤP!ƒ KǤƶǤđžkŋƒ pIƶ yđž

LJDĂ ÜKǤùƶǤƱI!ƒ LJŏùȣ łƨƨkTđž!ƒ KǤ‡ȣT!ƒ Ŏƽ łơŢ!ƒ KƒƨƨĂ Dižŋłƒ LJD Dižƨŏ **.IƒYƒFƱ'ƽIIƨ DžƶǤ ÜDžƒFłHIƨ** -čď .ƏƨƒĂƱ!ǤùȣłùŢǤŤ!ƒ łùŏǤƶƨ!ƒĂ ƟĂưƨ!ǤȣŢŢǤŤ!ƒ łŏǤƶƨ!ƒ ƨŏƨƶk ýŋD LJđž ÜKŬǤơ'!ƒ Ư'ƶȣ Ŏƽ GnjkđžǤpǫ ƨƽơk Ŏùƽ ǤùđžLjǫĂ Ɣłơƽ łơŢ!ƒ ýǤŋđž Ŏƽ Ů Ü ƒ ǤŤ!ƒĂ DižǤƶ!ƒ LJŏƶǤƱI!ƒ LJđž CǤ‡ƨŢ!ƒ KǤ‡ȣT!ƒ ljȘNj Dižơk LJD Ŏȝ‡LjŏĂ Ŏùƽ łùŏĿƱĂ!ƒ pĂpùơ!ƒ ȣƶĂ ÜKǤƶǤƱI!ƒ ȣƶ Ťŏł‡Ljk!ƒ pƶŇĂ .ƶơŏD ȘǤIljŬƒ KǤđžpĂ KŬǤŢkŬƒĂ ýIL!ƒ KŬǤŋđž łùơǤkđž!ƒ ýùIL!ƒ ýĂŢD ƒ ŏŢŤk ýλđž KŬǤŋđž Ŏƽ ƶŢĂŢŤĂ ÜDžUŋ!ƒ LJŏłơk Ŏƽ ƶđžłơ ŰđžǤƶ ÜýƒĂơŪƒ Ư'ƶȣ KǤȣǤùŢŰ! ƶȣǤŋkłƒ ƨƽƒĂƱ!ǤȣŢŢǤŤ!ƒ łŏǤƶƨ!ƒĂ ƟĂưƨ!ǤȣŢŢǤŤ!ƒ łŏǤƶƨ!ƒ DižǤUƒ Ŏƽ yłĂk!ƒ łŏƒǤ‡đžǫ LJǤđžưĂ łIȣǤłƒĂ ƨƽƒĂƱ!ǤȣŢŢǤŤ!ƒ łŏǤƶƨ!ƒ KǤđžpŤ! łŏđžłƨ DžUŋ Gnjŏƽ pŋĂk Ŏk!ƒ ypƒĂđž!ƒ ŎƽĂ .IƨŏȣŇ pƒpƶȣ łpơk Ŏk!ƒ ÜDžŏ!ǤpŪƒ ȣƶ Ťkơ ĂD LJƒpŏȣ!ƒ ýŤƒp Üýŏȣ!ƒ ƒȘNj LJđž KǤđžpŤ CǤŤLjǫ Gnjŏƽ ťƨŋŏ Ŏk!ƒ ypƒĂđž!ƒ ĂD Ü Ť‡Tkłđž!ƒ ýĂŤp! .ýłƒĂ ƽǤƱLj ŤŇƶ ǤNjƨŤLjĂ yǤđžŋŇ! łơǤkđž ƶkƒĂNj DižǤpƨD ýǤŤpǫ ŎƶȣLjŏ

ƟĂùưƨ!ǤȣŢŢǤŤ!ƒ łùŏǤƶƨ!ƒ KǤđžpŤȣ łŇŢ!ƒ KƒȘ KǤƶŏƨŤk!ƒ łŏƥơk ĂD łƐǤŏŢ DižƨŇk **.!ưƶŇIIƨ ƥŤNjƱŤł** -čĐ łùŢǤŤ!ƒ łùŏǤƶƨ!ƒ DžùƱŋ Ŏùƽ ƨŏłƨk!ƒ DižƨŇŏĂ .KǤłƨǤđžđž!ƒ ýưƽD ШȘǤđžLj ýpǤȣkĂ ÜƏƨƒĂƱ!ǤȣŢŢǤŤ!ƒ LJĂŋǤùkơŏ LJùđž ý‡! ƟǤkƶ LJD Ŏȝȣ!ljŏ Ŏk!ƒ łŏłǤłŪƒ KǤđžpŤ!ƒ pŏpơk ŤŇƶ ƏƨƒĂƱ!ǤȣŢŢǤŤ!ƒ łŏǤƶƨ!ƒĂ ƟĂưƨ!ǤȣKƒƨǤnjđž!ƒĂ ƶŏƱĂk!ƒ łơơ LJđž) łŏłǤłŪƒ łŏƨŤȣ!ƒ pƨƒĂđž!ƒ pŏpơk DižƨŇŏĂ .Dižnjŏ!ǫ IǤƽ‡ȣ Gnjđžŏpłk LJǤđžư ŤŇƶĂ ÜǤnjŏ!ǫ DižǤUƒ KǤŏĂkłđž ƶŇŇkPđž Ŏƽ pŋĂk LJD Ŏȝȣ!ljŏ Ŏk!ƒ (KƒpƒpđžŬƒĂ Kƒpƶđž!ƒ) łŏłǤłŪƒ łŏpǤđž!ƒ pƨƒĂđž!ƒĂ (CƒĂ!ƒ ŤŇƶ ţ ŏùkƽk!ƒ ǤùnjƒĿjđž ƽƨŏȣ DižFŭđž ĂơƒĿ ŤŇƶ KǤđžpŤ!ƒ ljȘNj DžŏpIk ƽŏłĂkŏ łŢǤŤ DižǤ‡ơD ƴưĂ DižƨŇŏĂ .łơơŢ!ƒ łŏǤƶƨ!ƒ DižǤUƒ!ƒ DžŏUƒk ýƽ‡ŏ LJD ƴŋŏĂ .łŇŢ!ƒ KƒȘ KǤŏƒk!ƒĂ ƨŏŏǤƶđž!ƒ łơǤkǫ yđž ÜIpĂŋ!ƒ LJŏłơk ŃđžƒȣĂ Üƽ5ƒƨđž!ƒ ŤŇƶ .łŏ!Ǥđž!ƒĂ łŏƨŤȣ!ƒ pƨƒĂđž!ƒ LJđž ŤŇƶđž!ƒ IpǤƽkłŪƒ ƽIơŏĂ łŏƒƶđž!ƒ łFŏȣ!ƒ ƴłƒƒ łơǤƶ!ƒ Ɣłơú! pŏŤƨ DižǤUƒ CǤŤLjǫ

łùŏǤƶƨ!ƒĂ ƟĂưƨ!ǤȣŢŢǤŤ!ƒ łŏǤƶƨ!ƒ DžUŋ LJđž Dƨŋŏ Ů ƶƨŋ IpĂŋ!ƒ LJŏłơk KǤŏ!ƨ ý‡Tk LJD LJŏƶkŏĂ -čđ LJǤłơ!ƒ Ŏƽ ƴưŏ ŤǫĂ łđžP!ƒ CǤLjĂD ƴƽpk!ƒĂ ŎđžŏpǤ‡Ūƒ ƴƽpk!ǤȣKǤŏ!ŬƒIjȘNj DižŇpk LJDĂ ÜƏƨƒĂƱ!ǤȣŢŢǤŤ!ƒ .ŎơŢ!ƒ DižǤUƒ!ƒ KǤŏĂkłđž ŤŇƶ łƽŤȣ!ƒ pƨƒĂđž!ƒ łŏȣƽpk!ƒ KǤŋŏkơŬƒ

ƴùđžŋ Kƒƨpùƨ DižŇpĂ ƨŏĂƱk łđžƒpkłŪƒ LJǤđžư! łđžǤnj!ƒ ăƨŤŪƒ łƱŤLjŪƒ LJđžĂ **.üǤ'ƽłƨDžIIƨ Ťƶ łuDžƨ£ąłƨŬƨ** -čĒ .ƏƨƒĂƱ!ǤùȣłùŢǤŤ!ƒ łŏǤƶƨ!ƒĂ ƟĂưƨ!ǤȣŢŢǤŤ!ƒ łŏǤƶƨ!ƒ DižǤUƒ łŏ!Ǥƶƽ! ƨđžkłđž!ƒ pŢƨ!ƒ OŏkĂk Ŏk!ƒ KǤŏƱƶđž!ƒ ĂD DižǤùUƒ!Ǥȣ ƽùŇƶkĂ KƒǤ‡ DžD łŇ‡ŏNj KƒǤ‡D CƒĂłł ÜƨƒƨđžkłǤȣ GnjkŏȣŇĂ KƒƨpIl!ƒ CǤLjȣ KǤŋŏkơƒ ƨŏpIk ƶơŏD LJŏƶkŏĂ DižǤUƒ ƨǤùƱǫ Ŏƽ ƏƨƒĂƱ!ǤȣŢŢǤŤ!ƒ łŏǤƶƨ!ƒ DižUŋ ŤŇƶ łđžƨŭ!ƒ KǤLjŏłơk!ƒ ýǤPpǫ ŎȝȣLjŏĂ .łŏƨŤȣ!ƒ pƨƒĂđž!Ǥȣ łùŢǤŤ!ƒ łùŏǤƶƨ!ƒ KǤđžpùP CǤùkŏǫ ŤŇƶ LJŏđžFǤI!ƒ ýđžƶ ƶĂƨƱ LJŏłơk Ť!ǫ Ŏƶłłƒ!ƒĂ ýđžǤŤ!ƒ łŏơŢ!ƒ łŏǤƶƨ!ƒ ÜCǤưkpŬƒ Ɣłơ DižŇŏĂ ÜƏƨƒĂƱ!ǤȣŢŢǤŤ!ƒ łŏȣƱ!ƒ KǤđžpŤ! Ŏđžłƨ DižǤUƒ Gnjŏƽ pŋĂŏ Ŏk!ƒ KǤFŏȣ!ƒ Ŏƽ .ƏƨƒĂƱ!Ǥȣ łùŏkơk!ƒ łùŏƨȣ!ƒĂ Kƒpùƶđž!ƒĂ ƴƽpùŇ! ǤŏLjpù!ƒ ƨŏŏǤùƶđž!ƒ ýƽ‡kĂ ƨƨƶk pŢƨ łŏ!ƨ ƨŏƽĂk LJǤđžư ÜLJ‡đžD GđžŇ‡Ă łùŏđžĂ‡ơ!ƒ ƨùŏƹ KǤùđžUƒjđž!ƒĂ KǤđžĂ‡ơ!ƒ Džnjŏƽ LJđžȣ Ü‡ơŇŢđž!ƒ ƴǤơŢD yǤđžŋ LJĂǤƶkŏ LJD DižŇŏłĂ .KŬǤŢkŬƒĂ ƱŏùƱpKȣ ýǤùƶƽ Ăùơƒ ŤùŇƶ YŭƱơŬƒ ŤŇƶ łƽĂƨơ!ƒ IƨpI!ƒ ƨŏƽĂk LJǤđžư ŤŇƶ Ü‡đžknjđž!ƒ ƶƒƨƱŪƒ ƨFǤłĂ .ǤNjpŢƨĂ GnjŇŏĂđžkĂ GnjkƨƒpǫĂ GnjđžŏUƒjkĂ KǤđžpŤ!ƒ

Ülj ů ù Ž ÞƧƒĂù!ƒ ƨùŏƧIk!ƒ Ư ƒƨƶk ǀƒ Ĭ!ǫ Ü łFǴdž!ƒ Þƶh LJŏƧTƶ!ƒ NJkƧĂþ Ŏ5 Ü ĭ Řŏƽljk!ƒ Σ ůηdž!ƒ ÞdžŽ ÞpĂ -čē
ƏƧƒĂƱ!Ǵh łǴP!ƒ łŏǴŽƧ!ƒĂ ƟĂưƧ!Ǵh łǴP!ƒ łŏǴŽƧ!ƒ CǴkŏǫ ƨŏƶƶk łŏdžNjah ǴdžůŽ ƱǴoƊĂ.[1]

hƟǴ ℓℓ hĭyƊŽШ DžƊŽ ƒ Nj‡ƱƊŽℓℓ bεÞШÜε

.ĐŠčĎČKdž ƨƒƧI!ƒ Ŏ5 ÞƧƒĂ!ƒ ƨƒƧI!ƒ YĂƧTdž Ŏ5 ƨUlj!ƒ Ĭ!ǫ IĂŽÞdž łoǴ!ƒ łŏƶdžη -čĚ

= = =

1 IƧĂþ LJùdž łǀùdžǴP!ƒ łǀùůηů! ƨηĂdž!ƒ ƨưoƱdž!ƒ ÜĐ/Kůηǀ /ĎČČē /čĎČKdž – ĎČČĒ/ččěKdž łIŏλĂ!ƒ ƨUljƒ
Ü łFǴdž!ƒ Þƶh LJŏƧTƶ!ƒ ĭ Řŏƽljk!ƒ Σ ůηdž!ƒ IƧĂþ LJdž łƶǀǴk!ƒ łǀůηů! ƨηĂdž!ƒ ƨưoƱdž!ƒĂ Ü łFǴdž!ƒ Þƶh LJŏƧTƶ!ƒ ĭ Řŏƽljk!ƒ Σ ůηdž!ƒ
.(ĭ ƨŏů‡ljÚƒ f ljƒ) ÜĐ YƧƽ!ƒ